

Oslo, 30.09.2022

OED - webhttps://svar.regjeringen.no/nb/registrer_horingsuttalelse/H2918853/**Innspill til høring om NOU 2022:6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet**

Norwea viser til Olje- og energidepartementets høring av NOU 2022:6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet.

Strømmnettutvalgets rapport har flere forslag til tiltak som kan bidra til enklere konsesjonsprosesser, reduserte ledetider og bedre utnyttelse av strømmettet. Norwea vil samtidig påpeke behovet for ytterligere tiltak som vil kunne bidra til en mer effektiv bruk av nettet og mer tilrettelagt tilgang til nettet for ny kraftproduksjon.

Dersom vi skal ha mulighet til å nå klimamålene er det helt nødvendig å redusere køen av industri som ønsker å bidra til det grønne skiftet og økt verdiskaping i Norge og å legge til rette for at ny kraftproduksjon kan etableres og koble seg til nettet.

Oppsummert de viktigste tiltak fra NOUen som etter vårt syn bør gjennomføres:

- Innføring av frister og framdriftsplaner samt bedre og tidligere involvering og utredninger, og mer parallelle prosesser hos konsesjonsmyndighetene.
- En bedre utnyttelse av dagens nett gjennom bl.a. vurdering av driftspolicy, tilknytning med vilkår, digital samhandlingsevne og bedre utnyttelse av fleksibilitetsressurser. Videre at nettselskapene må vurdere høyere utnyttelse av eksisterende nett.
Utvalget foreslår også en mer standardisert tilknytningsprosess, bedre informasjon til aktører og kart over ledig kapasitet samt utvikling av et tilknytningsregister.
- Utvalget anbefaler at kundene som utløser investeringer i nytt nett får forpliktende tilbud om anleggsbidrag tidligere enn i dag, basert på erfaringstall.
- Utvalget har understreket behovet for økte ressurser til konsesjonsmyndighetene.
- Mer standardisert tilknytningsprosess, bedre informasjon til aktører og kart over ledig kapasitet.

Tiltak som Norwea mener burde vært foreslått i NOUen

- Det er behov for å vurdere endringer i anleggsbidragsordningen som gir prosjektutvikler enda mer forutsigbare tilknytningskostnader og dermed muliggjør raskere investeringsbeslutninger. Dette fordrer mer forpliktende anleggsbidrag fremlagt av nettselskap og dermed en større risiko på nettselskap. Taket på maks 15% overskridelse kunne også vært vurdert senket noe.
- Selv om nettet er «fullt» vil det ikke være fullt hele tiden, dvs. 24x7x365. Det er også store usikkerheter knyttet til fremtidig forbruksutvikling. Det finnes i dag kontraktstyper som åpner for bruk av ledig kapasitet, både på produksjons- og forbrukssiden. Litt av utfordringen her er at noen av disse er relativt statiske. Norwea har i våre innspill pekt på behovet for en mulighet for en mer dynamisk tilnærming på dette området. Dette kan for eksempel være i form av en kobling til flytbasert markedskobling hvor den kapasiteten som blir ledig i sanntid blir allokert automatisk til en eller flere produsenter og benyttet. En slik tilnærming vil muliggjøre en bedre utnyttelse av nettet og en enklere tilgang til nettet for produsentene.
- Betinget anleggskonsesjon kan redusere konsesjonstiden betydelig. Ordningen åpner for at nettselskapet kan utrede og søke konsesjon for et gitt anlegg i ett gitt område – uten at det er tegnet avtale med en eller flere kunder, eller at det per da ikke er et tilstrekkelig antall kunder som ber om strøm, noe som gjør den samfunnsøkonomiske lønnsomheten usikker eller negativ. Norwea mener dette bør utredes videre, blant annet hvilke vilkår som må stilles.
- Markedet legger til rette for at strømprodusenter og strømforbrukere kan sikre strømprisen, redusere risiko og skape forutsigbarhet. I dette markedet har en tidligere kunnet bruke systemprisen som en referansepris for strømderivatene, da budområdene i Norden var relativt likt priset. Siden 2021 har budområdene utviklet seg i en retning av store prisforskjeller. Dermed mister systemprisen og systemprisderivatene mye av sin verdi, og aktørene har i større grad blitt avhengig av å sikre seg mot områdeprisene og områdeprisderivater. Med fem budområder i Norge har dette skapt utfordringer for likviditeten i handelen av disse områdeprisderivatene. Det er dermed behov for en tydelig avveining mellom få eller mange budområder. Effektive prissignaler er viktige for driften av strømmettet og strømproduksjonen, mens gode prissikringsmuligheter er sentrale for investeringer i strømproduksjon. En transparent prisdannelse på organiserte markedsplasser gir alle tilgang til verdifull informasjon om markedets prisforventninger og kan anses som et viktig samfunnsgode, spesielt i en tid hvor Norge skal elektrifisere samfunnet, bygge ut fornybar strømproduksjon og legge til rette for mer forutsigbare strømpriser for kundene. Norwea mener at en bør søke endringer i designet av det finansielle markedet, slik at markedet blir mindre avhengig av antall budområder og det fysiske designet, med det formål å bl.a. øke likviditeten i produkter som kan benyttes for prissikring. Før en oppnår slike endringer, bør myndighetene ikke øke antall budområder og heller vurdere færre prisområder.
- Effektivisering av samarbeidsmodeller og informasjonsutveksling mellom nettselskap og prosjektutviklere vil kunne være et viktig tiltak sett fra en produsent/prosjektutviklers side. Monopolregime som nettselskap/Statnett lever under, blir i mange tilfeller opplevd som ineffektivt da planlegging og utredning ikke er basert på siste status blant prosjektutviklere (av nye produksjonsanlegg). Produsent/prosjektutvikler har på sin side ikke alltid siste oppdaterte info fra nettselskap om nettplanlegging. Framfor årlige NUP & kraftsystemmøter, individuelle

møter eller infoforespørsler, kunne en f.eks. se for seg «live digital kraftsystem planer & NUP» som ble oppdatert kontinuerlig og som prosjektutviklere kunne benytte. Større grad av informasjonsutveksling mellom nettselskap og produsent både i kontraheringsfase og utbyggingsfase muliggjør større grad av synkronisering og dermed effektivisering av nettutbygging og utbygging av produksjonsanlegg. I mange tilfeller er tidspunkt for ferdigstilling ikke samkjørt godt nok. Bedre informasjonsutveksling i kontraheringsfasen kan være utfordrende, men også muliggjøre raskere investeringsbeslutninger.

- Når det gjelder prosedyren for nettilknytning av landbasert vindkraft har vi følgende forslag:
 - Vindkraftselskapene søker konsesjon for produksjonsradialer (slik det er i dag)
 - Nettselskapene søker konsesjon med gitte tidsfrister for forsterkninger i masket nett slik at prosessen matcher konsesjonsprosess for vindkraften.
- Nettilknytning er på mange måter å anse som en stadig knappere ressurs, og sentralt for samfunnsutviklingen. NOUen gir ikke klare svar på hvordan vi som samfunn kan prioritere mellom tilknytningssøknader. Norwea mener det er en viktig politisk oppgave å finne gode ordninger for prioritering mellom prosjekter, og at «førstemann til mølla» ikke gir en samfunnsmessig optimal utvikling. Etter vårt syn bør bl.a. elektrifisering av fossile prosesser med utslipp av klimagasser og grønne arbeidsplasser prioriteres m.ht nettilknytning for forbruk. Dette er spesielt relevant der det ligger an til å bli klynger av grønne arbeidsplasser. Et mulig forbedringspunkt i en konsesjonsprosess er klagebehandlingen. En klagemulighet for berørte parter etter et forvaltningsvedtak er en viktig demokratisk rettighet, men veldig ofte tar ankeprosessen uforholdsmessig lang tid (typisk over et år) for klager som i en del tilfeller dreier seg om en liten del av et stort prosjekt eller er en klage på et helt generelt grunnlag. Økte bevilgninger til klageinstans (OED) vil sikre ressurser til å fatte faglig godt funderte avgjørelser raskere.

Vi takker igjen for anledningen til å komme med kommentarer til dette viktige arbeidet.

(sign)

Åslaug Marie Haga
Daglig leder

(sign)

Arne Jakobsen
Seniorrådgiver